

EDİTÖRDEN

Kıymetli Okurlarımız,

Erişilebilirlik “herkesin, istediği her yere ve her hizmete, bağımsız ve güvenli olarak ulaşabilmesi ve bunları kullanabilmesi”dir. Her yere ve her hizmete; çünkü bireylerin konutlarından, eğitim binalarına iş yerlerine; açık ve yeşil alanlardan, toplu taşıma araçlarından bilgi ve iletişim teknolojilerine kadar tüm alanlara ve tüm hizmetlere erişiyor olması gerekir. Bağımsız ve güvenli olarak; çünkü yapılan düzenlemelerin, verilen hizmetlerin kimsenin yardımı olmadan ve her hangi bir risk oluşturmadan kullanılması gerekir. Herkesin; çünkü erişilebilirlik engelliler için zorunluluk, yaşlıları eklediğimizde gerekliliktir. Toplumdaki herkes için ise konforlu bir yaşam demektir.

Evinden çıkabilmek, kaldırımlar, yaya geçitleri, parklar gibi açık alanları, tüm binaları ve toplu taşıma alt yapısı ile araçlarını kullanabilmek, bilgi ve iletişim teknolojilerine erişmek için tüm bu hizmetlerin “erişilebilir” olması gerekmektedir. Bu kapsamda erişilebilirliğin kavramsal değil yaşamsal döngünün bir parçası olduğu açıkça görülmektedir.

Tüm kurum ve kuruluşlar tarafından yapılacak erişilebilirlik çalışmalarının planlı, programlı ve standartlara uygun bir şekilde yürütülmesi, uygulamalara hız verilmesi, bu alanda fiziksel, dijital ve zihinsel dönüşümün sağlanması ve erişilebilirlik kültürünün oluşturulması için Cumhurbaşkanlığı tarafından “2020 Erişilebilirlik Yılı” ilan edilmiştir.

2020 senesinin Erişilebilirlik yılı ilan edilmesi nedeniyle bu sene Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi olarak özel bir sayı yapmayı planlamıştık. Erişilebilirlik alanında dergimize yoğun bir makale gönderimi söz konusu oldu. Bu çalışmalardan hakem değerlendirmesi olumlu tamamlananlara bu özel sayıda yer veriyoruz. Çalışmaların sayısını dikkate alarak özel sayıyı iki cilt (CİLT -I- ve CİLT -II-)olarak yayımlıyoruz. Birinci ciltte 8 çalışmaya yer veriyoruz.

İlk çalışma “*Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği, Kentleşme Ve Erişilebilirlik*” ismiyle Hüseyin KARADAĞ tarafından kaleme alınan makaledir. Bu çalışmada, Engellilerin sosyal hayata katılım, istihdam ve eğitimine yönelik hedeflerin gerçekleşmesi ve diğer yasal haklarının kullanılması için erişilebilirliğin önkoşul olduğu gerçeğinden hareketle Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği erişilebilirlik perspektiften konu edilmektedir. 2017 yılında yayımlanan bu yönetmeliğin bazı iyileştirmelere ihtiyaç duymasına rağmen yapılaşmada erişilebilirliğin sağlanması açısından önemli düzenlemeler getirdiği, çalışma, engelli ve yaşlılara ilişkin sürdürülebilir sosyal politikalar açısından yapılar da erişilebilirliği ve kentlerde kesintisiz bir erişilebilirlik zincirinin zorunlu olduğunu da ortaya koyduğu ifade edilmektedir.

Derginin ikinci makalesi “*Geleneksel Yapılarda Yaşlı Ve Engelli Erişilebilirliğinin İrdelenmesi: Malatya-Balaban Geleneksel Evleri Örneği*” ismiyle Nihal Arda AKYILDIZ ve Tuba Nur OLGUN tarafından hazırlanan çalışmadır. Bu çalışma, geçmişte hayata geçirilen geleneksel yerleşim alanları ve yapıların; erişilebilirlik konusundaki eksikleri, aile yapısı/komşuluk dayanışması ile nasıl çözdüğünü ve günümüzde bu anlamda yapılan çalışmalarda ‘erişilebilirlik’ konusuna ilişkin standartların ne kadarını karşıladığını ortaya koymayı hedeflemektedir. Çalışma kapsamında Malatya’nın Darende ilçesine bağlı Balaban beldesindeki geleneksel yerleşim alanı incelenmiştir. Buna göre geleneksel yapılar için korumaya yönelik düzenlemelerin yanında erişilebilirlik standartlarının da arttırılması gerekliliği ve bu yerleşim alanlarının söz konusu bağlamda yaşatılmasının önemine vurgu yapacağı ifade edilmektedir.

“*Planlamada Evrensel Tasarım İlkeleri İle Erişilebilirlik Ağı Tasarımı, İzmit Kent Merkezi Örneği*” isimli Gürkan ERGİN, Sibel ECEMİŞ KILIÇ ve Mercan EFE GÜNEY’in birlikte kaleme aldıkları makale derginin üçüncü makalesidir.

Bu çalışmada İzmit kent merkezi örneğinde evrensel tasarım ilkeleri kentsel ölçekte ele alınarak kapsamlı, bütüncül, sürekliliği olan ve fiziksel planlama çalışmalarında kullanılabilir somut bir altlık üretilmesi hedeflenmektedir. Buna göre yerleşimin engellilik derecesini ortaya koyan erişilebilirlik bölgeleri haritalanmış ve değerlendirilmiştir. Sonuç olarak kentsel ölçekte planlama çalışmalarına yön vermek ve öncelikli müdahale alan ve biçimlerini belirlemek üzere, tanımlanan alt bölgeleri birbirine bağlayan ve kentsel hareketliliğin en yoğun olarak gerçekleştiği varsayılan öncelikli erişilebilirlik ağı ortaya konmaktadır.

Derginin dördüncü makalesi Sami KALAYCI tarafından “Engelli Bireylerin Kamusal Hizmetlere Erişebilmesinde Belediyelerin Yeri” ismiyle yapılan çalışmadır. Bu çalışmada engelli bireylerin kamusal hizmetlere ulaşımı ile mekânlara erişebilmesinde belediyelerin sunduğu sosyal hizmetler incelenerek erişilebilirlik konusunda yürütülen politika ve uygulamalar ele alınmaktadır.

Gülşah KINALI tarafından “*Rehabilitasyonda Topluma Katılımın İki Anahtarı: Erişilebilirlik Ve Evrensel Tasarım*” ismiyle yapılan çalışma derginin beşinci makalesidir. Bu çalışmada erişilebilirlik ve evrensel tasarım uygulamalarının rehabilitasyon sürecinde olan hastalara getireceği olumlu etkiler ele alınmaktadır. Erişilebilirlik ve evrensel tasarım çalışmaları geçmişten günümüze dünyada ve Türkiye’de ilerleme göstermiş, erişilebilirlik standartları ortaya konulmuştur. Bu çerçevede rehabilitasyon sürecinde olan hastalara, bakım verenlerine ve ailelerine bu standartlar konusunda bilinçlendirme eğitimlerinin sağlanması, toplumun çeşitli kesimlerinde farkındalık artırma çalışmalarının yapılmasının önemi vurgulanmaktadır.

“*Web Sitesi Erişilebilirlik Değerlendirmesi: Bir Bariyer Gezinti Çalışması*” isimli Zehra ALTUNTAŞ ve Pınar ONAY DURDU tarafından kaleme alınan çalışma derginin altıncı makalesidir. Bu çalışmada Bariyer Gezinti (BG) yöntemi kullanılarak farklı düzeylerde erişilebilirlik problemine sahip üç kamu üniversite web sitesinin görme engeli bulunan kullanıcılar açısından erişilebilirlik değerlendirilmesi yapılmaktadır. Bu yöntemin uygulanması ile görme engelli, görme zayıflığı olan ve renk körlüğü olan kullanıcıların sitelerde görevlerini yerine getirmesini engelleyen durumların belirlenmesi

ve bunların ortadan kaldırılmasını sağlayacak iyileştirmelerin önerilmesi amaçlanmaktadır. Çalışmanın nihai çıktıları arasında web sitelerinin özellikle görme engelli bireylerin erişim problemlerini en aza indirilmesini de sağlayabilecek olan sezgisel bir değerlendirme yöntemi olan BG yönteminin kullanım potansiyeli de ortaya konulmuş olması sayılmaktadır.

Derginin yedinci makalesi Gizem ÖZER BAŞ tarafından “*Yaşlı Bireylerin Konut Erişimine Yönelik Beklentileri*” ismiyle hazırlanan makaledir. Bu çalışmada yaşlı bireylerin konuta erişimine yönelik beklentilerini ortaya koymak ve bu çerçevede yaşam kalitesini yükseltmeye yönelik saptamaları belirlemek hedeflenmektedir. Yaşlı bireylerin bireysel yaşam kalitelerini arttırmak üzere konutlarına yönelik memnuniyetleri ile konutlarının fiziksel koşullarının karşılaştırılması doğrultusunda beklentilerin ölçülmesi amaçlanmaktadır. Bu amaca ulaşabilmek için alan çalışması yapılmış ileri yaştaki birey oranının yüksek olduğu bölgede yapılan çalışmada anket yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen veriler demografik veriler ile karşılaştırılarak yaşlı bireyin konut yaklaşımı ile ilgili beklentilerine yönelik veriler değerlendirilerek öneriler getirilmektedir.

“*Tarihi Eserlere Erişilebilirlik: Konya Tarihi Kent Merkezi Örneği*” isimli Duygu İLKHAN SÖYLEMEZ tarafından kaleme alınan çalışma derginin son makalesidir. Bu çalışmada, Konya tarihi kent merkezi örneğinden hareketle tarihi eserlere erişilebilirlik sorunları ele alınmakta ve çözüm önerileri sunulmaktadır. Araştırma ile halen tarihi eserlere erişilebilirlik noktasında eksikliklerin olduğu ve bunun çözümlenmesine ilişkin olumlu adımlar ile her bireyin bu yapıtlara ulaşabileceği değerlendirilmektedir.

Çalışmaların faydalı olması temennisiyle iyi okumalar, selamlar...

Dr. Olgun GÜNDÜZ
Editör